

פרשת וישב – לבנות בנפש פנימה " מודל להזדהות" מעין "דמות דיוקנו של אבא".

יוסף הנמצא בבית פוטיפר נאלץ להתמודד עם פיתויים קשים, עם כוונות נסתרות ועומד בשעת מבחן המכרעת " ויעזוב בגדו בידה וינס ויצא החוצה." בלבו של יוסף מהדהדת המחשבה " ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלוקים?" (ל"ט, ט') מהיכן נטל יוסף את הכוחות לעמוד בניסיון? חכמינו במסכת סוטה (ל"ו ע"ב) אמרו: באותה שעה באתה דמות דיוקנו של אביו ונראתה לו בחלון. אמר לו: "יוסף עתידין אחיך שייכתבו על אבני אפוד ואתה ביניהם. רצונך שיימחה שמך מביניהם?" ובירושלמי הוסיפו נקודה רבת משמעות: "ואף איקונין של רחל אמו ראה".

כותב הרב חנן פורת בספרו מעט מן האור: דמויות אבא ואמא הנראות בחלון מקפלות בתוכן את כל היפה והנאצל שהוטמע ביוסף, וכל אלה טופחים עתה על פניו וקוראים אליו: עצור! האם ברגע אחד תאבד את כל עולמך ומבין כל שבטי ה' יפקד שמך? שני יסודות גדולים בשדה החינוך מגלים לנו חכמים: היסוד האחד: התמודדות עם מכשולים מבית ומחוץ מחייבים להתרומם ולהתבונן מבעד ל"חלון" הפתוח אל מרחבי מקום וזמן, במגמה לראות את המציאות בפרספקטיבה רחבה וארוכת טווח. או אז ניתן להעמיד את הכוחות הסוערים, המאיימים לבלע את האדם, בפרופורציה הנכונה, ולחשוף את פרצופם האמיתי כדלים וריקים, "קיקיון יונה שבן לילה היה ובן לילה אבד". והיסוד השני: יש לבנות בנפש פנימה "מודל להזדהות" – מעין "דמות דיוקנו של אבא", שעליה ניתן להישען כצוק סלע איתן בעת משבר. יכולה היא להיות דמות אב או אם, מורה, מחנך, רב או חבר, ובלבד שתעורר געגוע לטוב ולנאצל. דמות שתלחש בדממה בעת משבר ומצוקה: אינך לבד אהוב יקר ועוד לא מאוחר. יש לך כתובת, יש לך שם, כמו תרבות מצרים כך תרבות יוון ניסו להשפיע על העולם כולו וגם על עם ישראל. הם ניסו להיכנס לנו לחיים המעשיים ולהשתלט על דרכי החשיבה, הדעות, האמונות... אבל עמוק בלב, כמו בלבו של יוסף הצדיק שראה דיוקנו של אביו ושל אמו, שוכן ניצוץ טהור של אור הנשמה היהודית אותו לא יוכלו לעקור, לא במקרה בשמו של חג החנוכה, טמון השורש "חנכ" – חינוך. ואכן, עקרונות חינוכיים – דידיקטיים רבים ניתן ללמוד ממנו.

"...כשעמדה מלכות יוון הרשעה על עמך ישראל להשכיחם תורתך..." היוונים עשו הכול כדי להטמיע את תרבותם ואמונתם בעם ישראל. וזאת בכל האמצעים והדרכים. גזרו גזירות, רדפו את המתנגדים, וקרבו את המתיוונים. הכוהנים באותה תקופה היו גם מורה העם ומחנכיו ראו כיצד הצליחו היוונים לטמא את כל השמנים. ישראל נמשלו לשמן: "מה ראה ירמיהו למשול אבותינו כזית? אלא – כל המשקין מתערבין זה בזה והשמן לאו". היוונים הצליחו "לטמא את השמנים" – את עם ישראל. ראו מתתיהו ובניו הכהנים את מצב העם, שחלק גדול ממנו סטה מדרך התורה והמצוות ולא התייאשו. הם "נכנסו למקדש" – נכנסו לנבכי הנפש וחיפשו עד שמצאו, הרי יכלו לוותר על החיפוש ולהדליק את המנורה בשמן טמא שהרי טומאה הותרה בציבור אולם, הם האמינו שיש תקווה, יש להמשיך ולחפש בפנימיות הנפש עד שמצאו. מצאו פח שמן טהור שלא חולל. כלומר, מצאו את אותו ניצוץ מוסתר שטרם כבה והדליקו אותו. מסביר ד"ר ראובן מאמו כי אל לו למחנך להתייאש אף שטימאו כל השמנים ולכאורה אין מה

לעשות. עליו לחפש ולחפש עד שיימצא אותו פך שמן קטן. על המחנך להאמין שניצוץ זה טמון בכל אחד. צריך לחשוף אותו ואז יתגלה שיש בו קדושה אצורה כאותו פך שמן החתום בחותמו של כהן גדול. כדברי הרב קוק המבטאים את תפקידו המרכזי של החינוך – המחנך: "כי הלא איננו מכירים את החינוך בורא דברים חדשים בנשמת המתחנך, כי אם בתור מפקח ומוציא מן ההעלם אל הגלוי ומן הכוח אל הפועל מה שהוא גנוז בו בכוח... זוהי מדרגתו הטבעית המוצלחת של החינוך", ייעודו של המחנך לחפש ולחשוף את הפך הטהור. גם אם תלמיד זה או אחר סטה מהדרך ונראה שהכול טמא, עלינו להאמין שיש פך שמן טהור שהוא בבחינת גחלת לוחשת ואותה להדליק ולהבעיר ללהבה שתהיר. מחנכים, מחנכות, מנהיגי חינוך יקרים אתם הפועלים מידי יום לגלות בכל תלמיד הניצוץ האלוקי, האור המיוחד, הכוח הגנוז, אתם המהווים מודל להזדהות בבחינת דיוקונו של "אבא" "אמא" ומאירים על תלמידנו אור יקרות כאור שיצא מבית המקדש והאיר החוצה. בבחינת "הנרות הללו קודש הם". ימי חנוכה הם ימי הודאה כמו שכתוב: "וקבעו שמונת ימי חנוכה אלו להודות ולהלל..."

ימי החנוכה הם הזדמנות עבורנו להתחבר בעבודה להכרת הטוב וההודאה. תודה לכם מנהיגי ומנהיגות חינוך יקרים, תודה לצוותי החינוך המהווים נדבך חשוב ומשמעותי בחינוך תלמידנו ובחיזוק החמ"ד. בימים אלו בהם נחגג 'יום המורה' נבקש להצטרף לתודה להוקרה ולברכה. נעצום את עינינו ונזכר באותו מורה או מורים שהטביעו בנו חותם להיות מי שאנחנו ומתוך כך נברך ונודה למי שעושים במלאכה הזו היום בכל כיתה וכיתה מרחוק, מקרוב, באוויר הפתוח ובכל האתגרים שאנו עומדים בהם.

מברכת שנרות חנוכה יאירו בביתכם הפרטי ובבית הלאומי שלנו "אור חדש על ציון תאיר ונזכה כולנו במהרה לאורו". נשמח לראותכם עימנו בשפע הפעילויות המשפחתיות במהלך כל ימי חנוכה, בטוחה כי אתם דואגים שהמידע יגיע לכל בתי הורי קהילת בית ספרכם.

חנוכה שמח לכם ולכל בני ביתכם.

שושנה נגר